

aquesta derivació semàntica no exclou les altres, sinó que se sumà, coincidint-hi, amb la dels qui només pensaven en la forma com s'havien bastit les piques de tenir oli, o de premsar-hi raïm o de picar-hi sal etc.⁷ *Empicar* «llenar el cántaro en la fuente» pall. (OPol, 5 *Aneu*, 16).

DERIV.: *Piqueta*: sovint com a nom d'una font: *Font de la Piqueta* a Escàs d'Assua (1964). *La Piqueta* nom de sengles fonts en dos pobles morellans (Sorita, Castellfort, 1961); mall. *Sas Pikétas*, sementer a Lloseta (1964).

Pica 'espècie de llança' [1534]: «dotze cavallers armats en blanc, jugaren primer les piques e après los stochs», *N. Ardits* IV, 2; «llança o pica: hasta; piques de frex de deu peus», OPou (*ThPu.*); és enterament arbitrària l'afirmació d'AlcM que es vagi pendre del castellà, car és un mot comú a totes les llengües romàniques d'Occident; i tampoc se'n coneix documentació cast. fins al S. XVI, llevat d'una sola dada de c. 1090 («Ad Garcia Colaço, ero pülhero, era pika», *MzPi.*, *Orig.*, 48) i aquest doc. val quasi tant per al català com per al castellà, car és del Sobrarbe. Avui *pica* s'usa a Bielsa com a nom d'una eina de cavar (=fr. *pioche*, 1965); i és el nom de la dextra a la baixa Vall d'Aran. *Piquer* 'soldat armat de pica' (Bna., 1641, *BABL* VIII, 11); l'it. *picchiere* (S. XVI) que Zaccharia dóna com a hispanisme, no és impossible que sigui manlleu del català. Un altre homònim és el nom de peix, *pica*, que a StPolM. descriuen com «peix de pell», de color rossenc, de tres o quatre pams, i entre quatre i sis terces (1925).

Piquer 'picapedrer' [1225, i l'InvLC definint «tailleur de pierres» en recull 18 exs., de 1225 a 1407], *piquerias* Perp., 1283 (*Bull. Soc. Agr. Pyr-Or.* XIX, 216); «que él y logarie *piquers* que o derocariens», Camarasa, a. 1295 (CaCandi, *MiscHiCat.* II, 179); «paguí a 'N Fr. Mulner, *piquer*, per una espiga dels picnàculs ---», Bna. 1391 (CaCandi, *MiscHiCat.* II, 201). Com a NP, que ja ha de ser el mateix, figura en un doc. de la Conca de Tremp de 1242: «veedors e oïdors, G. *Picher*, P. de Riu, R. *Picó*» (PPujol, *Doc. Vg. Urg.*, 8.41). En Desclot és el mateix mot, però sembla tractar-se de sapidors, o almenys fer-ne els oficis: «lo rey de Mallorques havia fet obrar, per 10 dies, a *piqués*, en aquell coll, per adobar les carreres --- un *piquer* de Castelló ---» (§ 146, *NCL* IV, 165.13). En aragonès varia una mica el sentit: «*piquero*: albañil, alarife» (Peralta), que és el sentit que em donen a Borrau (NO. de Jaca, on *Casa de Piquero* es troba tant a Muntanya com dins el poble, 1966); així mateix a Biescas de Tena, però el sentit català, «cantero» a Ansó i a Ainet de Guara, mentre que a Torla els hi donen tots dos (RLiR XI, 224).

Piquera 'forat que hi ha en els bucs d'abellatge perquè hi entrin les abelles' val. (Pinet, 1962).

Picada 'el cop produït per un bec o fibló' [S. XVI, *Cançon. Aguiló*; DTo. 1647]: així i no *picadura* es diu pertot, fins als Pirineus (Tor de V. Ferrera, 1932). *Picadura* en aquest significat apareix en alguns textos antics (Ss. XV-XVI, AlcM). *Picadis* [DTo. 1870], *pi-*

cadissa.

Picadura 'tabac esmicolat' [Lab. 1864] «se posa lo paper de fumar als llavis y ab los palmells de les mans esmicola la *picadura*», EmVilanova (*Lo Renaixement*, 1878, 54). *Picaina*. *Picaire*. *Picall*. *Picaller*. *Picallós*. *Picança*.

Picament [Belv.], *picaments de mans* era encara la forma més usual de dir 'aplaudiments' fins c. 1920: «tots nos recordam dels *picaments de mans* ab què fou saludat lo senzill estudiant de la montanya», MilàF, 1879 (*O. Cat.*, Gili, p. 180); Coromines (*L'Amor Traïdor*, O. C., 612a).

Picant [Onofre Pou]: «SABORS: agre --- cosa fort y *picant*: acer, acris, acre; cosa suave y *picant*: acutus» (*Thesaurus Puerilis*, 194), «vi *picant*: vinum acre» (*Thes. Pu.*, 22); 'vivaç, incitant': «son freqüent tracte ab els nombrosos visitants del Santuari francès li havia donat un ayre esparpellat, que ajudat de sa conversa xamosa y *picanta*, la feya oviradora», Mrn. Vayreda (*Punya.*, II, 71 (61)). Segons J. G. M. (c. 1955), ell i Enr. Valor troben que *picant* és «castellà» i voldrien que diguéssim només *coent*: cap bon parlant no hi estarà d'acord, car el cat. central distingeix: *picant* indica picantor moderada o simple pes-sigolleig de la gola, i perquè sigui *coent* cal que hi hagi vitxo o quantitat enorme de cebes, alls etc. I no direu pas *aigua coent*! *La Font Picant*, deu termal, antic balneari de St. Hilari Sacalm: llegiu Coromines, *Les Llàgrimes de St. Llorenç*. En lloc de *picant* diuen *piquent* des de Cerdanya cap a l'Oest: «Els d'All són més *piquents* que els alls» és la dita popular tòpica (Meranges, 1935); «els *pebrots* són un bolet *piqué*» Farrera de Pall. (1933), i igual es diu a la Vall d'Aran i molts parlars gascons.

Picarda és una de les menes d'esquelles per a ovelles a l'Alt Pallars etc. (Àreu de Vall Ferrera i Vall de Cardós, 1933-4): per a llur forma i llocs on es diu, veg. Krüger (*VKR* VIII, 30) (però el nom de cim *Picardes* és una altra cosa, veg. vol. I, 368b24); no cal dir que la derivació del nom geogràfic és un lapsus d'AlcM.

Picaro i *picardia* [DTo. 1647], manlleu del castellà, per a l'etimologia veg. DCEC/DECH (un **picarill* cat. citat pel FEW, s. v., *pikkare* n. 26, no ha existit mai); *picarderia* 'picardia' Ant. Cayrol (Cerdà, *Cont.*, 14); *picardiós* [tort. i Rib. d'Ebre, *DAG*; DOrt.] «tenia una cara de noi atrevit, alegre i *picardiós*», Puig i Ferrater (*Cercle Màgic*, 93); *picardejar*; *picardiada*. *Picaresc*. *Picany*, *picanya*: mai catalans; per al cast. antic *picaño*, *picaña*, veg. DECH IV, 521a 34ss.: Lab. 1840 posava «*picanyo* ant.», fins que un editor despreocupat en va «decretar» la «catalanització».

Picarol [1365, 1428, AlcM] i en el sentit de 'cascavell de mula' ja era conegut com a típic de Catalunya pels castellans del S. XVII: «al ruido de los cascabeles y sonajas (*picarols* y barrumbas) de las mulas», acotació en la comèdia *El catalán Serrallonga* de Coello, Rojas i Vélez de Guevara (entre 1635 i 1652), cf. MilàF (*Romllo.*, p. 147); «cencerro» eiv. (PzCabr.); es